

Popa (BNR): Creșterea transparenței și profesionalizarea managementului sunt pași imperioși necesari în cazul companiilor de stat

Creșterea transparenței și profesionalizarea managementului sunt pași imperioși necesari în cazul companiilor de stat, iar listarea la bursă, cum s-a întâmplat cu Hidroelectrică, este un model de urmat, susține Cristian Popa, membru în Consiliul de Administrație al Bancii Naționale a României (BNR), într-un articol de opinie postat pe LinkedIn.

"Diferențele de productivitate dintre firmele din România nu sunt determinate doar de dimensiune, așa cum s-ar fi putut înțelege din primul articol al acestei serii, ci și de natura capitalului. Proprietatea companiei (dacă este privată sau de stat, dacă are capital majoritar autohton sau strain) influențează eficiența cu care sunt utilizate resursele - spuneti-i productivitate - după cum arată raportul dintre cifra de afaceri generată anual și numărul de salariați: Companii de stat: 379.000 lei/salariat; firme private autohtone: 501.000 lei/salariat; firme private (total): 632.000 lei/salariat; firme private straine: 960.000 lei/salariat. Firmele private cu capital strain sunt cele mai productive. Un angajat într-o companie cu capital majoritar strain generează, în medie, aproape dublu față de unul dintr-o firmă privată românească și de peste 2,5 ori mai mult decât unul dintr-o companie de stat (iar asta în condițiile în care multe companii de stat operează monopoluri). Această diferență nu este întâmplătoare. Capitalul strain aduce cele mai bune practici manageriale, tehnologii moderne, acces la piețe globale și o disciplină operațională superioară", scrie Cristian Popa, în articolul intitulat "Cum devine România mai prosperă?".

De asemenea, el afirmă că majoritatea firmelor cu capital strain sunt și de dimensiuni mai mari, ceea ce le permite să beneficieze de efectele economiilor de scară, de investiții constante în eficientizare și de acces mai facil la finanțare. Pe lângă resursele de capital, aceste companii tind să atragă și forța de muncă înalt calificată, ulterior investind puternic în training și dezvoltarea profesională a angajaților. Pe de altă parte, majoritatea firmelor autohtone sunt micro sau mici, operează cu resurse limitate și întâmpină dificultăți în a găsi/ține personal cu înaltă calificare, atât din cauza ofertei limitate, cât și a capacității financiare reduse de a oferi salarii la nivelul companiilor cu capital strain.

Cristian Popa menționează că există însă o divergență: salariile în companiile de stat sunt comparabile cu cele din multinaționale și mai ridicate decât în firmele private autohtone, deși productivitatea este sensibil mai redusă. Asadar un angajat dintr-o firmă straină produce de 2,5 ori mai mult decât unul dintr-o firmă de stat, în timp ce salariile lor sunt aproape egale. Salariile mari din sectorul de stat pot crea presiune pe piața muncii (prin ceea ce economistii numesc efect de demonstrație), obligând firmele private autohtone să concureze cu un angajator care nu depinde neapărat de eficiență.

În ansamblu, sectorul privat depășește clar companiile de stat la capitolul productivitate. Chiar și atunci când analizăm doar firmele private autohtone, media productivității este cu mult peste cea a companiilor de stat. Deși multe firme de stat sunt mari ca număr de angajați (aproximativ 240.000 de salariați în 1.200 de firme, în medie 200 de salariați la o companie de stat), acest lucru nu se traduce automat într-o productivitate ridicată. "Am arătat în secțiunea precedentă că, în general, dimensiunea companiilor este corelată cu productivitatea. Companiile de stat sunt excepția: când vine vorba de acestea, mărimea în sine nu garantează productivitatea ridicată", a punctat Popa.

În opinia sa, o altă anomalie care iese în evidență este productivitatea scăzută a companiilor de stat combinată cu profituri mari. Explicația stă în poziția strategică a unor companii-cheie din portofoliul statului. Multe dintre ele operează în domenii monopoliste sau cu acces privilegiat la anumite resurse naturale. În aceste cazuri, profitabilitatea nu vine din eficiența operațională, ci din poziția dominantă pe piață.

Cristian Popa spune ca perspectiva este obturata de faptul ca o parte consistenta a rezultatului net al sectorului de stat este generata de un singur gigant, care concentreaza peste 40% din profitul total al companiilor publice. Fara acesta, poza ar fi alta. Un asemenea "outlier" creeaza iluzia unei performante solide a întregului sector, desi, în realitate, multe dintre companiile de stat opereaza pe pierdere. O buna parte din profitul raportat de companiile de stat nu se traduce în investitii pentru cresterea eficientei, ci este redirectionat sub forma de dividende catre bugetul de stat, deci pentru finantarea cheltuielilor curente ale statului, sustine Cristian Popa.

"Este probabil ca lipsa competitiei directe, rigiditatea administrativa si ineficientele operationale afecteaza performanta companiilor de stat. În multe cazuri, aceste firme functioneaza fara presiunea de a optimiza costurile sau de a creste eficienta. În contrast, firmele cu capital strain opereaza în medii puternic concurentiale si complexe, sunt conectate la lanturi de productie globale, folosesc tehnologii moderne si zilnic înfrunta cel mai greu de multumit client: piata. Astfel, în cazul companiilor de stat, cresterea transparentei si profesionalizarea managementului sunt pasi imperios necesari. Listarea la bursa (cum s-a întâmplat cu Hidroelectrica) este un model de urmat pentru ca ofera companiei acces la capital si o pune sub disciplina si scrutinizarea pietei si a actionarilor. Exista chiar un jalon în PNRR ce vizeaza reformarea guvernantei acestor companii, ceea ce ar putea aduce îmbunatatiri evidente", subliniaza reprezentantul CA al BNR.

În opinia sa, concluzia este ca diferentele de productivitate nu sunt întâmplatoare. Firmele cu capital majoritar strain performeaza mai bine, pentru ca sunt mai bine integrate într-un sistem care recompenseaza eficienta, inovatia si competitivitatea.

"Asta nu înseamna ca nu exista oportunitati pentru companiile autohtone, ecartul putând fi recuperat prin investitii, adoptarea tehnologiilor moderne, digitalizare si integrarea în pietele globale. În cele din urma, diferenta nu o face nationalitatea capitalului, ci eficienta cu care este pus la lucru. Nu cred sa existe obstacole de netrecut pentru companiile autohtone. Capitalul curge acolo unde este cel mai bine pus la treaba", a mai scris Cristian Popa, pe reseaua profesionala LinkedIn.